

LYSTRA a World Heritage Project High Coast/ Kvarken Archipelago

Interreg

Botnia-Atlantica

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN

V A S A .
V A S A .

GTK

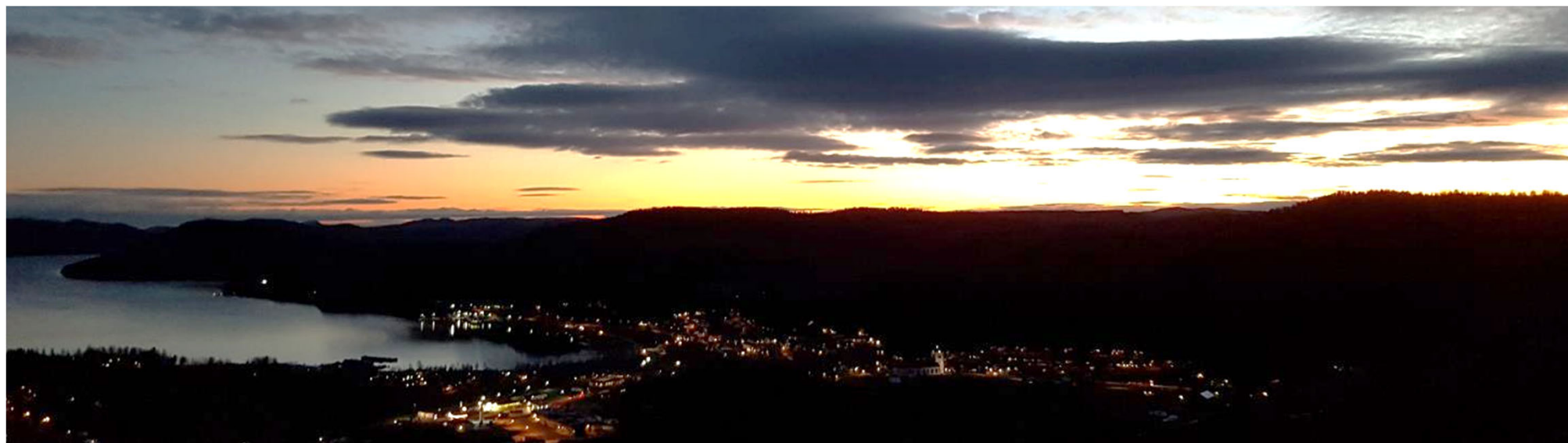
Länsstyrelsen
Västernorrland

MML
PAIKKA-
TIETO-
KESKUS FGI

SGU

Sveriges geologiska undersökning

PROJEKTETS MÅL OCH AKTIVITETER

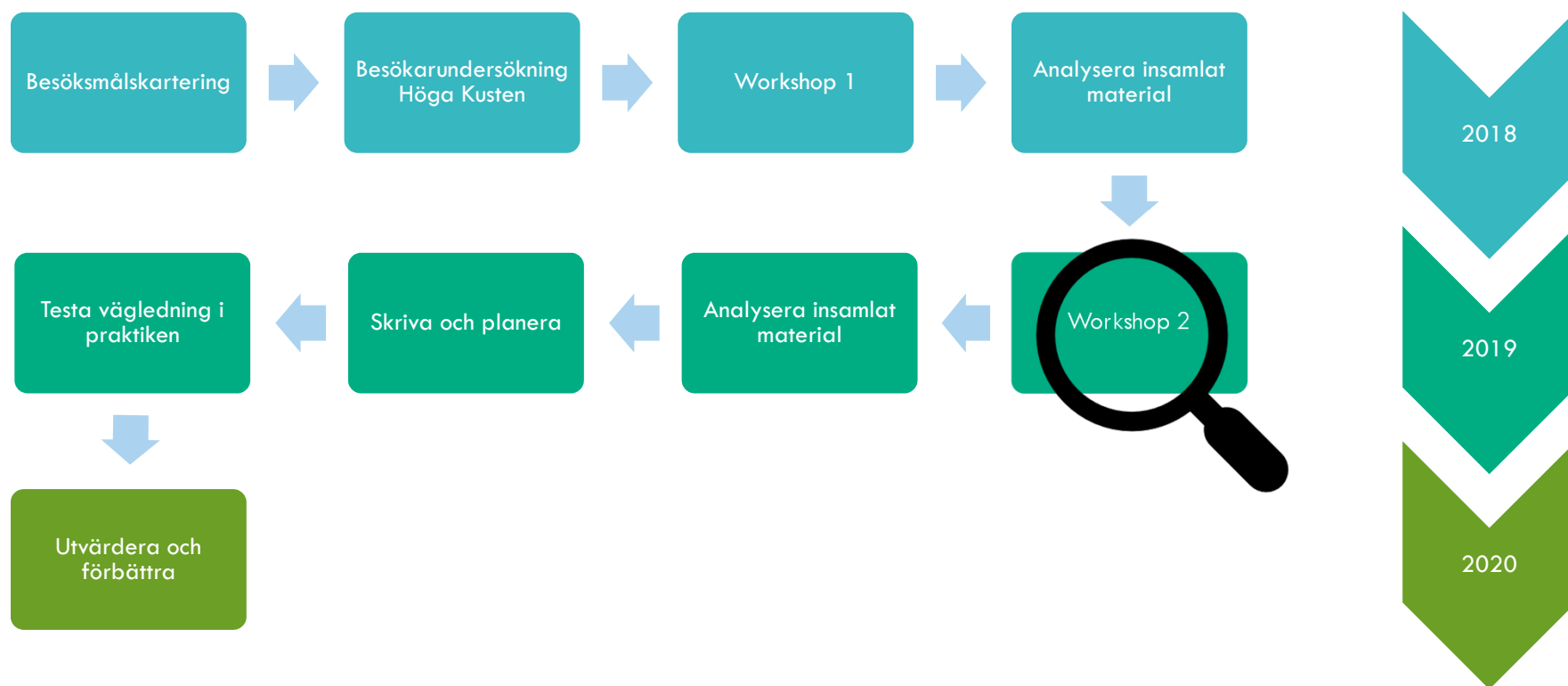
MÅL

- Fler besökare
- Ökad förståelse
- Förbättrade kunskapsunderlag

AKTIVITETER

- Kommunikation
- Projektledning
- Vägledningsplan
- Geologisk kunskap
- Digital information
- Utbildning och förmedling

VÄGLEDNINGSPLANERING INOM LYSTRA

Vilka är här?

Vilka är vi?

Centrum för naturvägledning

Kompetensresurs, utvecklingsnav och mötesplats
för alla som arbetar med natur- och kulturvägledning.

- Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
- Huvudfinansiär Naturvårdsverket
- Externa uppdrag
- 4 personer

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Centrum för naturvägledning (CNV)

Dagens workshop

13:00 – 16:00

Tema och underteman i världsarvet

Besöksplatser och centralorter

Fika (ca 14:20)

Vägledningen i praktiken

Avslutning

Dagens workshop

18:00 – 21:00

Tema och underteman i världsarvet
Besöksplatser och centralorter

Fika

Vägledningen i praktiken
Avslutning

Natur- och kulturvägledning

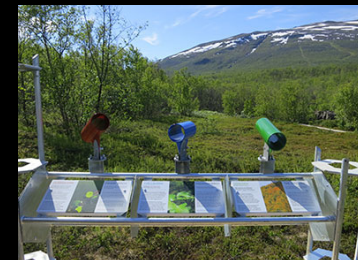
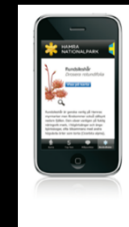
Natur- och kulturvägledning

Kommunikation, information och andra pedagogiska aktiviteter som

... underlättar för människor att uppleva och utveckla sin känsla för och kunskap om naturen och kulturlandskapet.

... utveckla egen relation till naturen och kulturlandskapet.

- Bemannad och obemannad.

Natur- och kulturvägledning...

Mer än faktaförmedling.

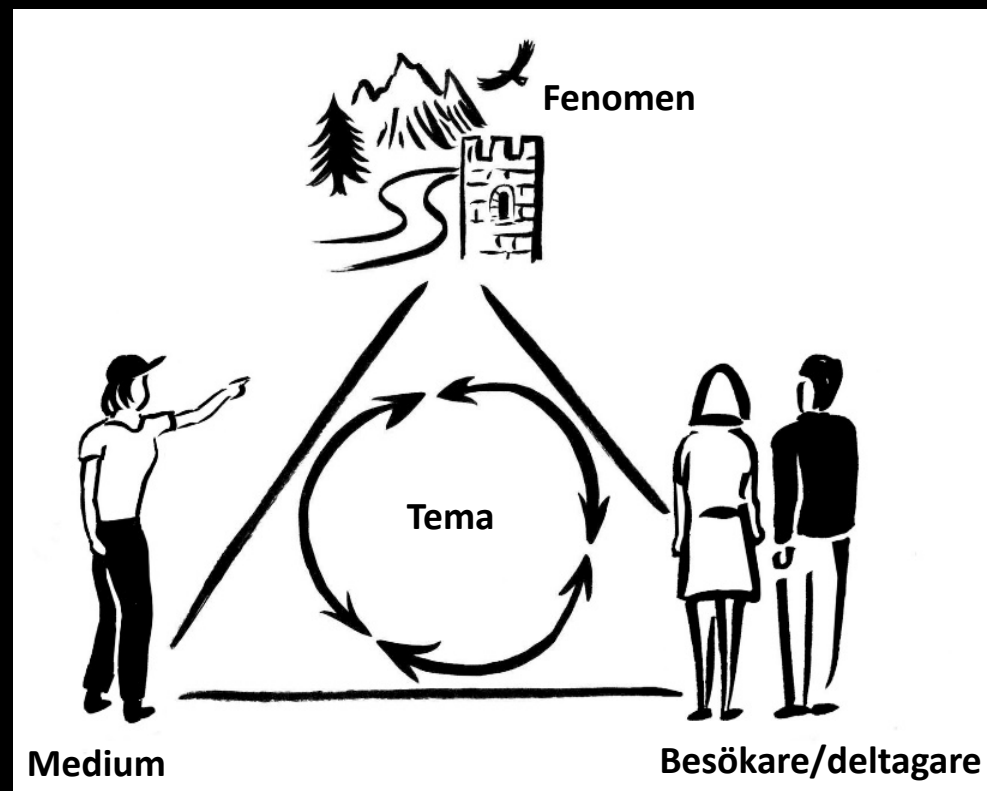
Underlättar för besökaren att lära sig om platser eller fenomen

... får platser eller fenomen att kännas meningsfulla

... bidrar till att man knyter an till dem och reflekterar

... kan leda till handling

Natur- och kulturvägledning

Tema

Huvudbudskapet. Den röda tråden.

Den tanke som man vill att besökaren ska ha med sig från natur- och kulturvägledningen.

”Vad jag vill att besökaren minns efter besöket är att...”

Underteman

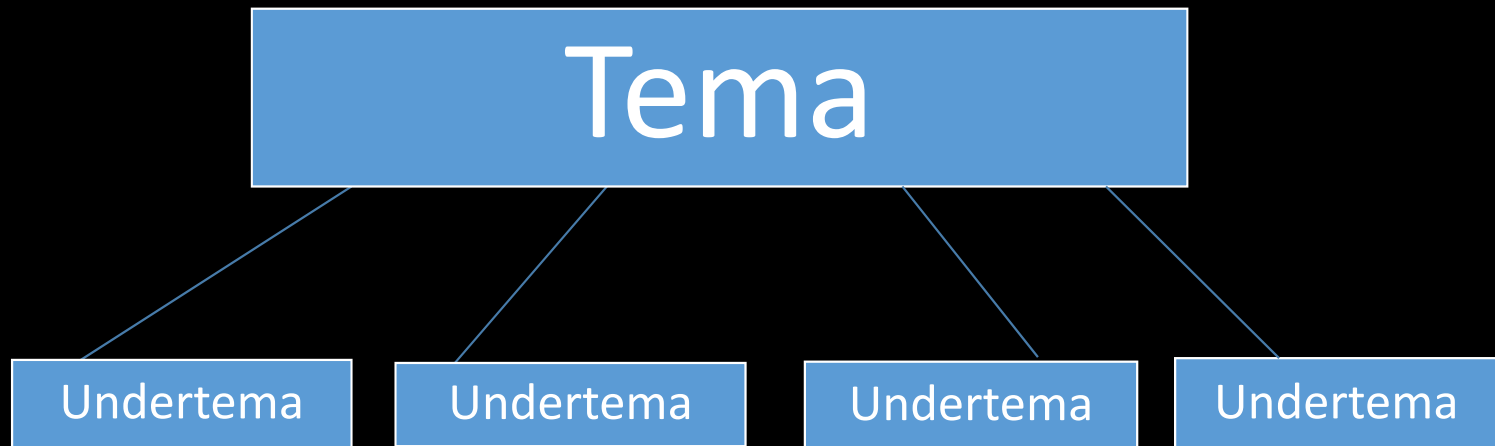

Foto: Fabiola de Graaf

TEMA OCH UNDERTEMAN FÖR VÄRLDSARVET

Världsarvet Höga Kusten / Kvarkens skärgård är den bästa platsen i hela världen för att upptäcka och förstå landhöjningen efter den senaste istiden

- Isens spår
- Landhöjningen och havets påverkan
- Världsarvstanken
- Upptäckten
- Ett världsarv – så olika
- Påverkan på livet – kulturhistoria
- Påverkan på livet – det biologiska

Isens spår

Utan istidens inlandsis skulle vi inte ha någon landhöjning. Inlandsisen är en grundförutsättning för landhöjningen. Isen, som var 3 km tjock, har tryckt ner landet och lämnat spår i landskapet.

- Isräfflor
- Moränformationer
- Det nedslipade landskapet

Landhöjningen och havets påverkan

Landhöjningens alla attribut har bildats då landet har höjt sig och havet har bearbetat stranden. Dessa spår är tydliga tecken i landskapet.

- Tunnelgrottor
- Kalottberg
- Klapperfält
- Avsnörda havsvikar, flador och glon
- Skalgrusbankar
- Primärsuccessionsskog

Världsarvstanken

Världsarven baseras på en fredstanke om vårt gemensamma arv. De ger historisk förståelse för framtiden. Familjen består av över 1000 stycken världsarv och Höga Kusten/Kvarkens skärgård hör till naturvärldsarv, gränsöverskridande världsarv och marina världsarv.

Upptäckten

Hur forskare genom att lägga olika pusselbitar successivt upptäckte att det var landet som höjde sig och inte havet som drog sig tillbaka. Mycket av forskningen bedrevs i Höga Kusten och idag forskar man på moränformationer i Kvarkens skärgård.

Ett världsarv — så olika

Höga Kusten och Kvarkens skärgård är ett gemensamt världsarv. Vi har båda legat under samma is. Vi har båda landhöjning men ändå är vi så olika. "Varför är Höga Kusten hög och Kvarken låg?"

Påverkan på livet — kulturhistoria

Människorna i världsarvet har under alla tider varit påverkade av landhöjningen och behöver ännu idag anpassa sig till landskapets ständiga förändringar.

- Hamnflytt
- Tillandning och skifteslag
- Stenålderslämningar nära kusten
- Platsnamn

Påverkan på livet — det biologiska

Allt som lever i världsarvet är starkt påverkat av landhöjningen som växter och djur måste anpassa sig till då strandlinjen förändras. Landhöjningen ger också speciella naturtyper som annars inte uppstår.

- Flador och glon (kedjor av utvecklingsstadier, fiskbarnkammare)
- Primärsuccessionsskog
- Havtorn
- Ishavsräkan i sjöar

Foto: Fabiola de Graaf

Diskutera underteman

Du får ett papper med alla underteman.

- Diskutera underteman med den som du sitter nära under 20 minuter.
- Skriva gärna ner kommentarer på pappren, så att vi kan ta del av dem i efterhand.

Diskutera underteman

Du får ett papper med alla underteman.

- Diskutera underteman med den som du sitter nära under 20 minuter.
- Skriva gärna ner kommentarer på pappren, så att vi kan ta del av dem i efterhand.

Diskutera underteman

Du får ett papper med alla underteman.

- Diskutera underteman med den som du sitter nära under 20 minuter.
- Skriva gärna ner kommentarer på pappren, så att vi kan ta del av dem i efterhand.

Diskutera underteman

Du får ett papper med alla underteman.

- Diskutera underteman med den som du sitter nära under 20 minuter.
- Skriva gärna ner kommentarer på pappren, så att vi kan ta del av dem i efterhand.

TEMA OCH UNDERTEMAN FÖR VÄRLDSARVET

Världsarvet Höga Kusten / Kvarkens skärgård är den bästa platsen i hela världen för att upptäcka och förstå landhöjningen efter den senaste istiden

- Isens spår
- Landhöjningen och havets påverkan
- Världsarvstanken
- Upptäckten
- Ett världsarv – så olika
- Påverkan på livet – kulturhistoria
- Påverkan på livet – det biologiska

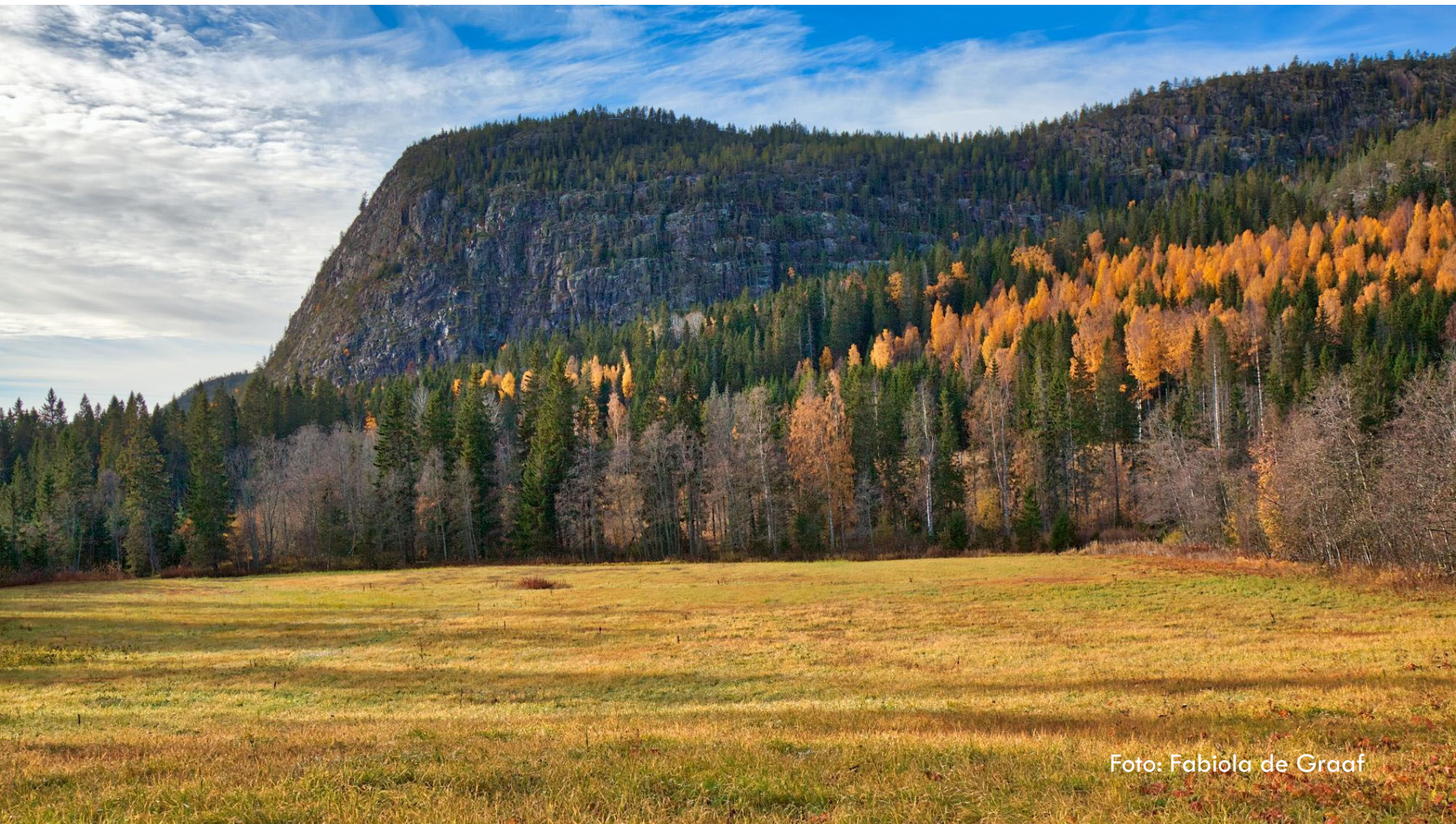

Foto: Fabiola de Graaf

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Delområde 1.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 2.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 3.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Byarnas roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?

Fram till 14.20.

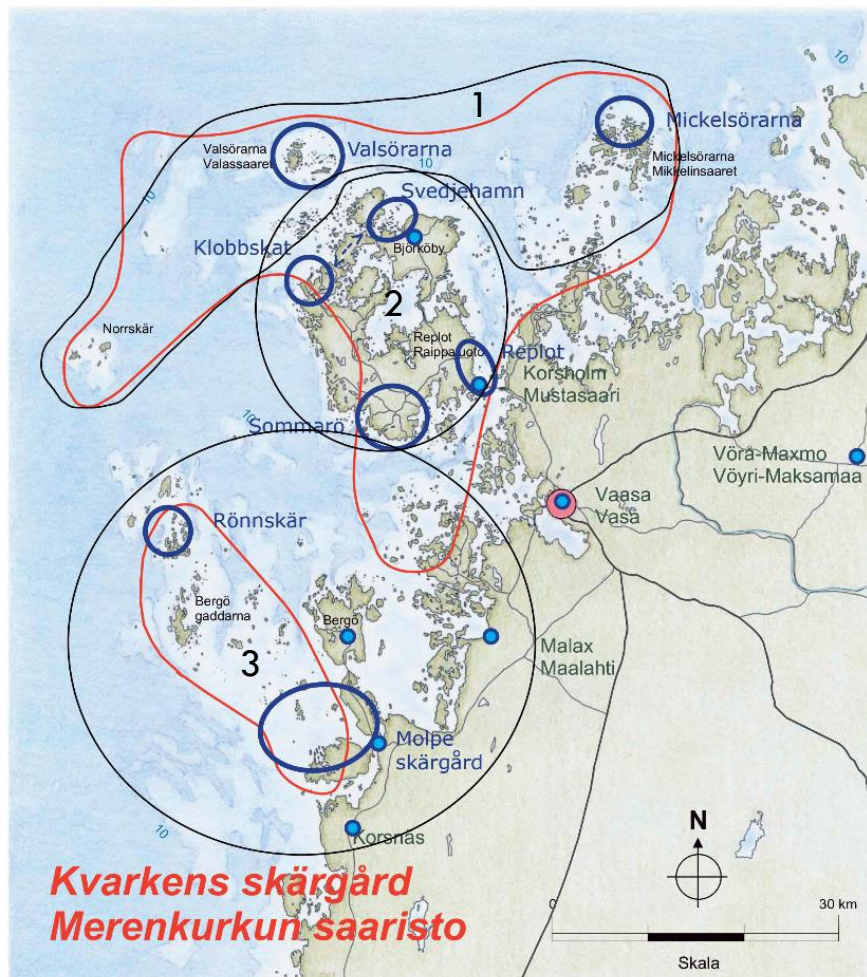
Lystra workshop 22.1.2019 i Vasa
Karta över utvalda besöksplatser i världsarvet

Viktiga besöksplatser

Viktig världsarvsinfopunkt

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Delområde 1.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 2.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 3.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Byarnas roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?

Fram till 14.20.

Lystra workshop 22.1.2019 i Vasa
Karta över utvalda besöksplatser i världsarvet

- Viktiga besöksplatser
- Viktig världsarvsinfopunkt

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Delområde 1.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 2.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 3.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Byarnas roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?

Fram till 18.50.

Lystra workshop 22.1.2019 i Vasa

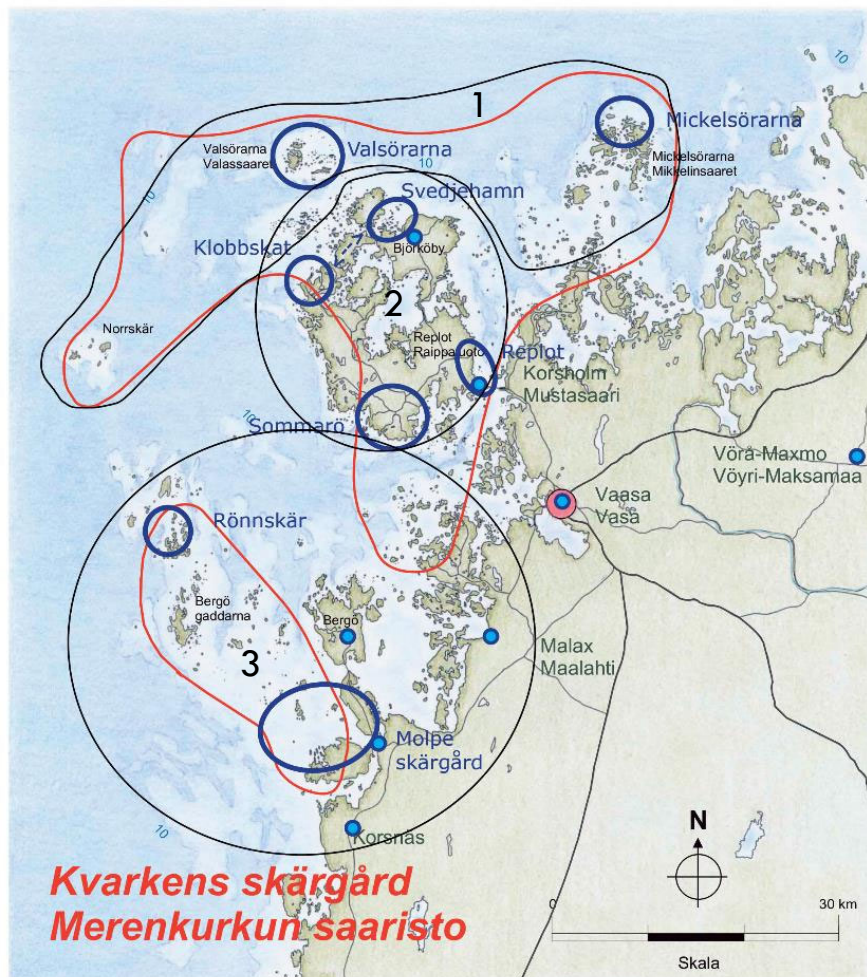
Karta över utvalda besöksplatser i världsarvet

Viktiga besöksplatser

Viktig världsarvsinfopunkt

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Delområde 1.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 2.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde 3.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Byarnas roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?

Fram till 18.50.

Lystra workshop 22.1.2019 i Vasa
Karta över utvalda besöksplatser i världsarvet

- Viktiga besöksplatser
- Viktig världsarvsinfopunkt

Gruppdiskussion: Besöksplatser och centralorter

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Centralorters roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?
- Delområde Norra.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Mellersta.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Södra.
Platsernas begränsningar och möjligheter.

Fram till kl 14:20

Gruppdiskussion: Besöksplatser och centralorter

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Centralorters roll i världsarvet. KORRIDOR
Hur locka därifrån till platserna?
- Delområde Norra. LEKHÖRNAN
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Mellersta. BIBLIOTEKET
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Södra. TRÄRUMMET
Platsernas begränsningar och möjligheter.

Fram till kl 14:20

Gruppdiskussion: Besöksplatser och centralorter

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Centralorters roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?
- Delområde Norra.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Mellersta.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Södra.
Platsernas begränsningar och möjligheter.

Fram till kl 19:40

Gruppdiskussion: Besöksplatser och centralorter

Cirkulera mellan fyra stationer och där diskutera:

- Centralorters roll i världsarvet.
Hur locka därifrån till platserna?
- Delområde Norra.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Mellersta.
Platsernas begränsningar och möjligheter.
- Delområde Södra.
Platsernas begränsningar och möjligheter.

Fram till kl 19:40

Foto: Fabiola de Graaf

MÅLGRUPPERNA

- Barnfamiljer – i den ingår det 1-2 vuxna med ett eller flera barn.
- Ej så rörliga, behov av tillgänglighetsanpassning – det kan finnas många anledningar till varför man vill ha tillrättalagd miljö. Man kan ha fysiska funktionsvariationer, inte rätt utrustning (skor) eller vill inte.
- Vandrare – de som tar sig längre ut i terrängen.

Dessa kan alla vid olika tillfällen tillhöra grupperna:

- De okunnigt nyfikna – Dessa är intresserade men har ingen särskild förkunskap i ämnet.
- Specialisterna – dessa är mycket insatta och kunniga i ämnet.
- Skannarna – läser kanske bara rubriker och kanske en ingress. Vill inte fördjupa sig. Kan vara mottagliga för naturvägledning på nya sätt, ej via text.
- De som gillar naturen och söker fördjupning – dessa har tid och lust att fördjupa sig och ta del av alla delar av naturvägledningen och även naturupplevelsen.

Utöver dessa har vi några specialgrupper att hålla i åtanke:

- Skolorna – I denna plan kan det vara lämpligt att peka ut platser som passar för skolor logistiskt.
- Lokalbefolkning
- Företagarna
- De som kommer från havet –en del platser nås endast med båt, kajak eller dylikt.

Foto: Fabiola de Graaf

Hur utformar vi vägledningen i
praktiken?

– utifrån målgrupper, platser och
underteman

Hur utformar vi vägledningen i praktiken?

Underteman – Platser – Målgrupper

Diskutera:

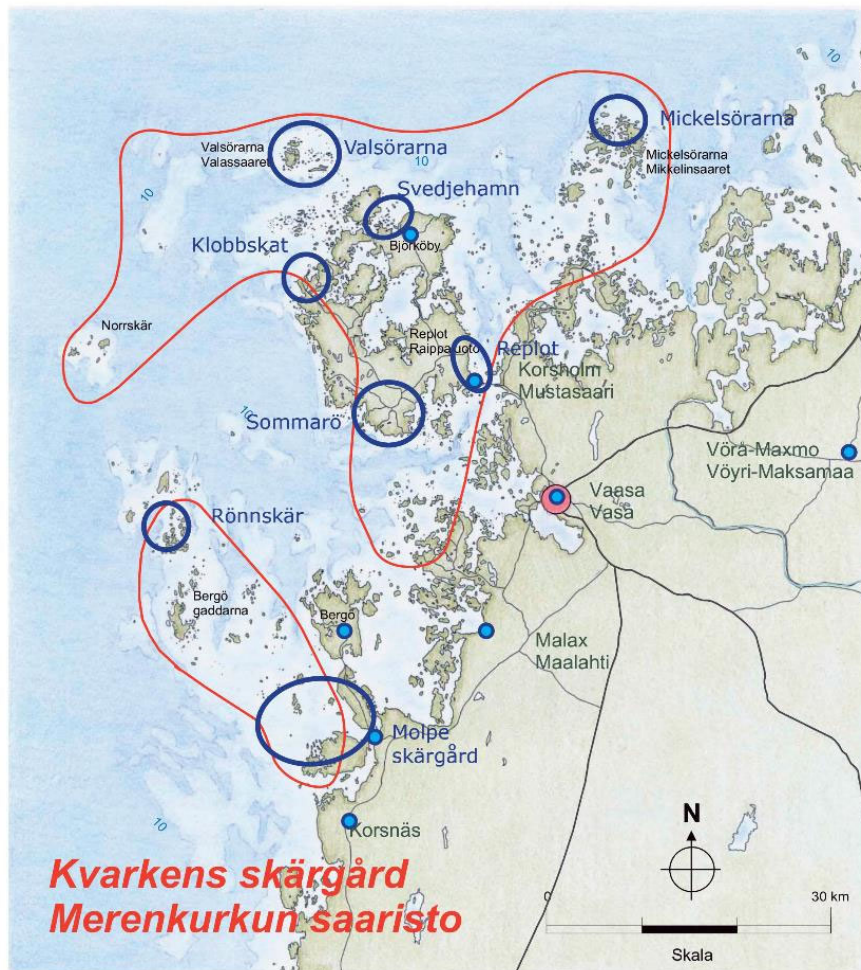
- Vilken metod för vägledning passar bäst på den här platsen, för att kommunicera ett eller flera underteman med valda målgrupper?
- Vem bör ta fram den vägledningen?
- Samarbeten?

Välj ett område du vill diskutera!

1. Mickelsörarna, Kummelskär, med stationsområdet och naturstigen
2. Valsörarna: naturstigen, fyren och norra hamnen (Ebbskär)
3. Svedjehamn: Salteriet och hamnområdet, Saltkaret, Bodvattnet runt och Långgrund
4. Klobbskat: Kikanberget-stigen, det planerade tornet och hamnen
5. Replot: bron, Världsarvsporten, hamnen med simstranden
6. Sommarö: Sommarö fort och Sommarösund
7. Rönnskär: Fäliskär
8. Molpe skärgård: Molpehällorna med naturstig och stationsområde, Strömmen, norra Halsö

Välj ett område du vill diskutera!

1. Mickelsörarna, Kummelskär, med stationsområdet och naturstigen
2. Valsörarna: naturstigen, fyren och norra hamnen (Ebbskär)
3. Svedjehamn: Salteriet och hamnområdet, Saltkaret, Bodvattnet runt och Långgrund
4. Klobbskat: Kikanberget-stigen, det planerade tornet och hamnen
5. Replot: bron, Världsarvsporten, hamnen med simstranden
6. Sommarö: Sommarö fort och Sommarösund
7. Rönnskär: Fäliskär
8. Molpe skärgård: Molpehällorna med naturstig och stationsområde, Strömmen, norra Halsö
9. Bergö: byn och vandringsleden
10. Bergögaddarna

Lystra workshop 22.1.2019 i Vasa

Karta över utvalda besöksplatser i världsarvet

- Viktiga besöksplatser
- Viktig världsarvsinfopunkt

Gruppdiskussion: Vägledning i praktiken

Ö-viks kommun:

- Skeppsmalm med Skags Udde
- Ögletjärn
- Ulvöarna

Kramfors kommun:

- Skuleberget
- Norrfällsviken
- Bönhamn
- Hornöberget
- Stortorget

Hur utformar vi vägledningen i praktiken?

Använd: Underteman – Platser – Målgrupper

Diskutera:

- Vilken metod för vägledning passar bäst på den här platsen, för att kommunicera ett eller flera underteman med valda målgrupper?
- Vem bör ta fram den vägledningen?
- Samarbeten?

Skeppsmalen

Ögletjärn

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, PM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:10000

Ulvöarna

Ulvöhamn

Skuleberget

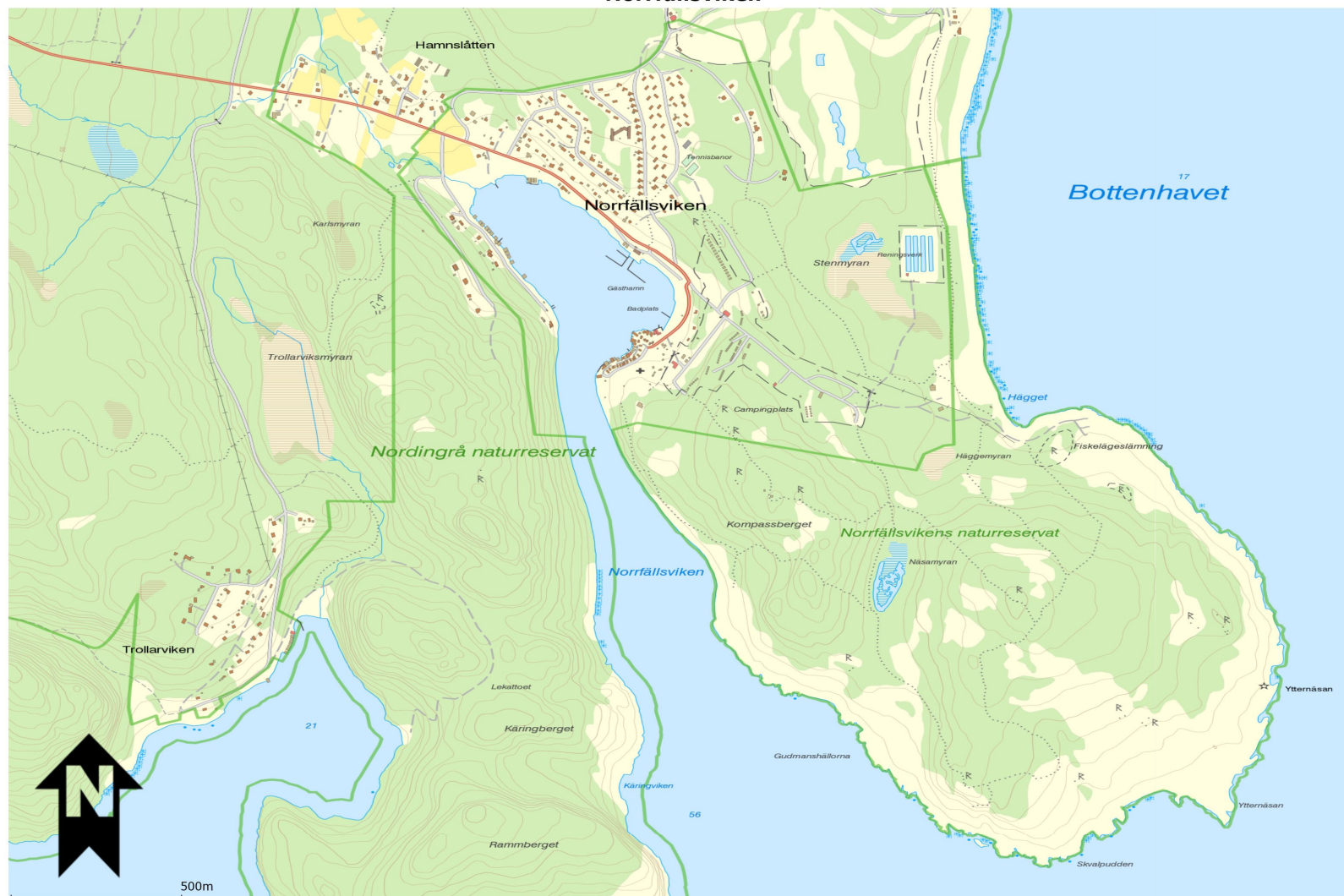
© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAA, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, PM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:10000

Norrfällsviken

Norrfällsviken

Bönhamn

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:4000

Hornöberget

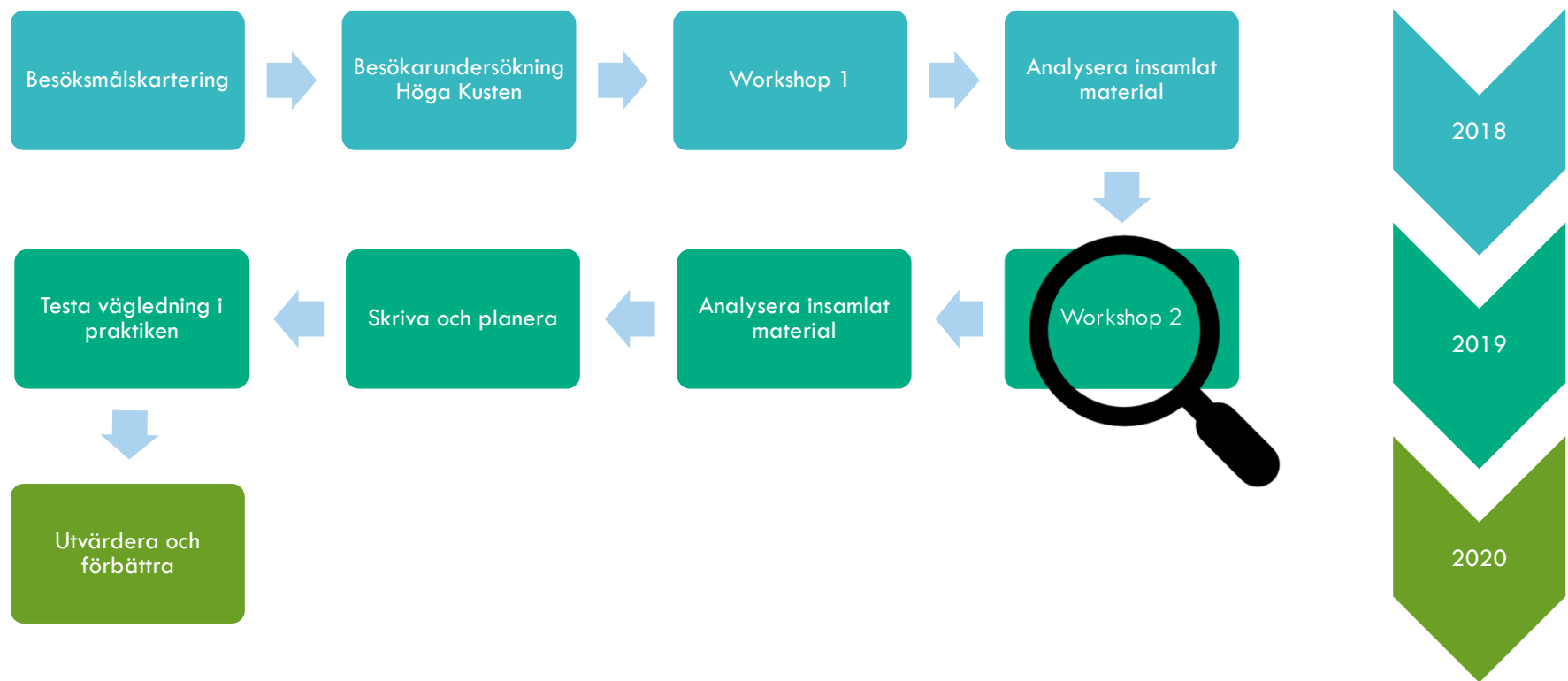
© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVD, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, PM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:10000

Foto: Fabiola de Graaf

VÄGLEDNINGSPLANERING INOM LYSTRA

TACK! KIITOS! THANK YOU!

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

V A A S A .
V A S A .

GTK

Länsstyrelsen
Västerbotten

MML
PAIKKA-
TIETO-
KESKUS FGI

SGU

Sveriges geologiska undersökning

